

Globální konflikty a lokální souvislosti

Výzkumný program Strategie AV21 Akademie věd ČR

Tisková zpráva

Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2018

- ⊙ Důvěra českých občanů v budoucnost projektu sjednocené Evropy roste a dle aktuálního výzkumu ji vyjadřují více než dvě pětiny (44 %) oslovených, stejný podíl respondentů ovšem v budoucnost sjednocené Evropy nevěří.
- ⊙ Nejčastěji lidé zastávají názor, že úroveň integrace EU a míra zapojení České republiky do ní by měla zůstat na stávající úrovni (48 %), mínění ve prospěch oslabení (25 %) integrace EU převládá nad názorem, že by se integrace EU měla posilovat (14 %).
- ⊙ Zavedení eura jako platidla v ČR namísto koruny podporuje jen pětina (20 %) českých občanů, proti je 73 % Čechů.
- ⊙ V porovnání s minulým rokem nedošlo k významným změnám v názorech české veřejnosti na budoucnost EU a přijetí eura.

Zpracovala:

Radka Hanzlová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

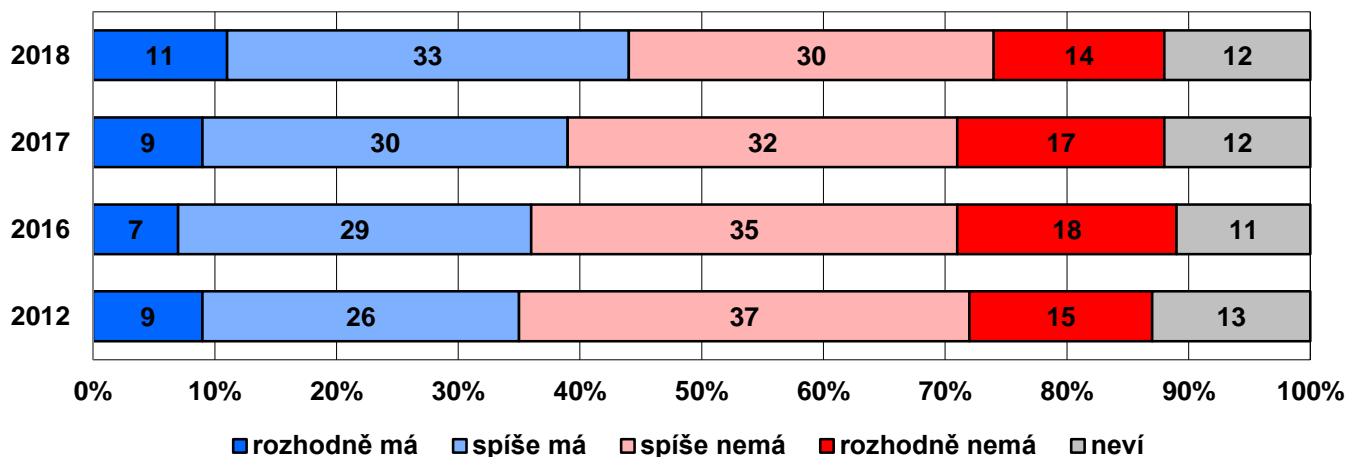
Tel.: 210 310 583; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

V dubnu 2018 jsme v rámci pravidelného šetření Naše společnost zjišťovali názory veřejnosti na míru integrace EU a roli ČR v tomto procesu. Dále jsme se také ptali na důvěru v budoucnost projektu sjednocené Evropy a zaměřili jsme se také na to, zda by měla Česká republika za svou měnu přijmout euro.

Jak ukazuje graf 1, důvěra české veřejnosti k budoucnosti projektu sjednocené Evropy postupně mírně roste. Dle aktuálního šetření tomu, že projekt sjednocené Evropy rozhodně nebo spíše má budoucnost, věří více než dvě pětiny (44 %) obyvatel ČR a zároveň pro stejný podíl obyvatel nemá projekt sjednocené Evropy budoucnost, zbývajících 12 % dotázaných na otázku odpovědělo „nevím“. V porovnání s výzkumem z minulého roku mírně vzrostl podíl těch, kteří v projektu sjednocené Evropy vidí budoucnost a zároveň poklesl podíl těch, kteří v projektu sjednocené Evropy nevidí budoucnost (shodně o 5 procentních bodů). Současný pohled české veřejnosti na budoucnost projektu sjednocené Evropy je tak nejoptimističtější od roku 2012, kdy byla daná otázka šetřena v našich výzkumech poprvé.

Graf 1. Důvěra v budoucnost evropského projektu¹

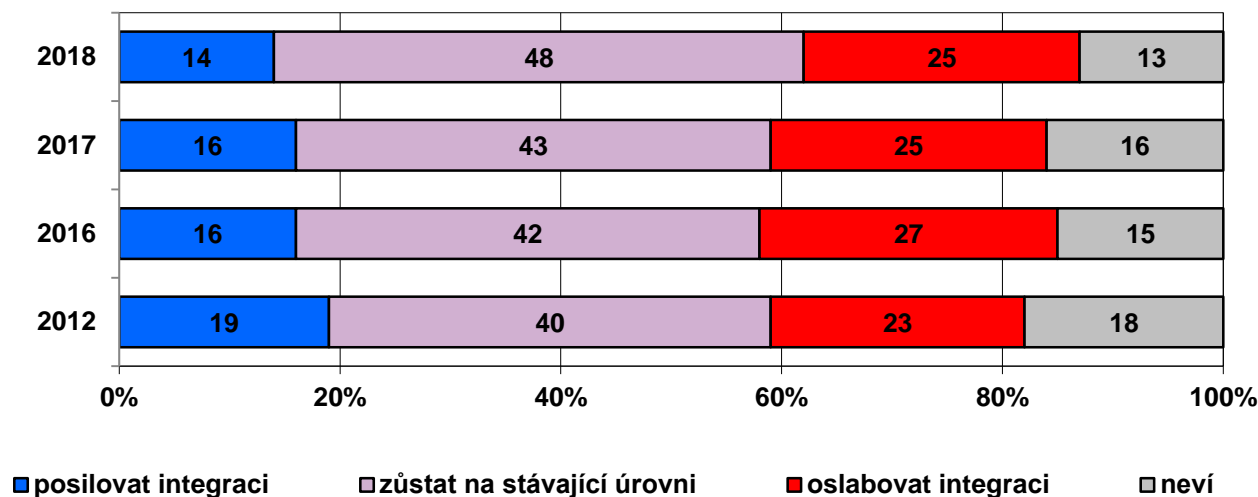
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 19. 4. 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Víra v budoucnost evropského projektu se nicméně napříč různými skupinami společnosti poněkud liší, přičemž do odpovědí se zde nejvýrazněji promítají postoje k Evropské unii a k členství ČR v ní: lidé zastávající v tomto ohledu pozitivní postoje mají k budoucnosti projektu sjednocené Evropy vyšší důvěru. Větší důvěru nebo nižší úroveň skepse k budoucnosti projektu sjednocené Evropy dále vyjadřují mladí lidé do 29 let, absolventi vysokých škol, studenti, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, respondenti, kteří mají dobrou životní úroveň, kteří jsou spokojeni se svým životem či kteří jsou spokojeni se současnou politickou situací, lidé důvěřující vládě a dotázaní, kteří se na škále politické orientace řadí k pravému středu či pravici. Z hlediska stranických preferencí projevují významně vyšší důvěru k projektu sjednocené Evropy voliči TOP 09, KDU-ČSL a Pirátů

Větší skepsi směrem k budoucnosti sjednocené Evropy najdeme zejména u lidí starších 60 let, občanů se středním vzděláním bez maturity nebo vyučených, důchodců, nezaměstnaných, lidí pracujících v dělnických profesích, dotázaných, kteří označili svoji životní úroveň za špatnou, případně za „ani dobrou, ani špatnou“, lidí nespokojených s politickou situací a se svým životem, respondentů nedůvěřujících vládě, těch, kteří se na škále politické orientace sami zařazují jednoznačně nalevo a potenciálních voličů KSČM či SPD.

¹ Znění otázky: „Zamyslíte-li se velmi obecně, myslíte si, že projekt sjednocené Evropy má nebo nemá budoucnost?“ Možnosti odpovědí: rozhodně má, spíše má, spíše nemá, rozhodně nemá.

Graf 2. Posilování integrace EU do budoucna²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 19. 4. 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V postojích české veřejnosti k posilování či oslabování integrace (viz graf 2) je nejčastějším názor, že míra integrace Evropské unie by měla do budoucna zůstat přibližně stejná jako v současnosti, který vyslovila téměř polovina (48 %) dotázaných. Přibližně sedmina (14 %) se kloní k dalšímu posilování integrace a podle čtvrtiny (25 %) respondentů by naopak měla Evropská unie integraci oslabovat. Zbývajících 16 % oslovených nezaujalo k této problematice žádný postoj a zvolilo možnost „nevím“.

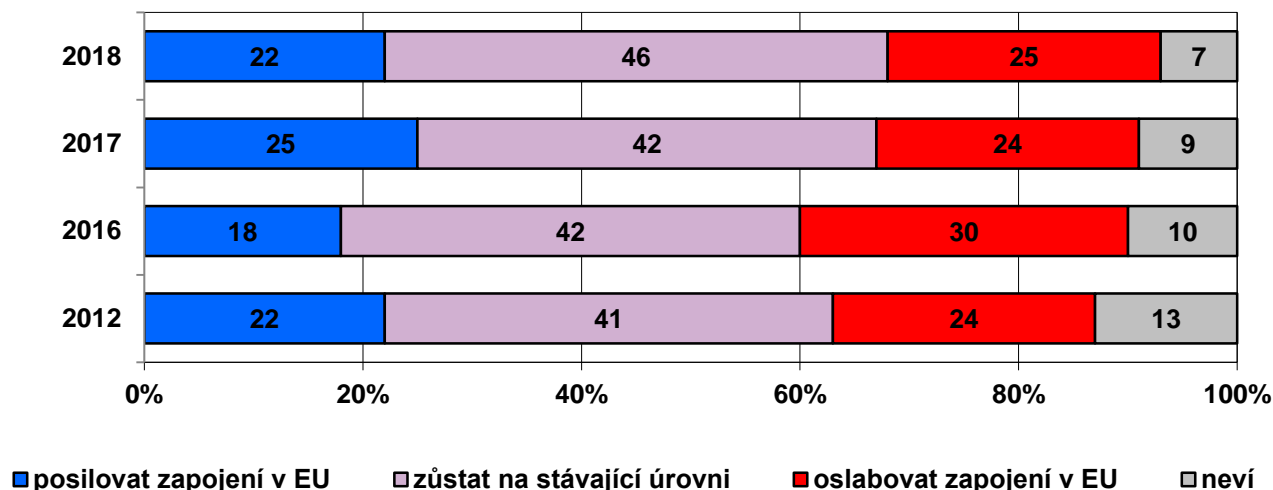
V porovnání s minulým šetřením z dubna 2017 došlo ke statisticky významnému nárůstu (o 5 procentních bodů) nejčastějšího názoru, tedy že by míra integrace měla zůstat stejná jako v současné době, na doposud nejvyšší hodnotu od počátku sledování v roce 2012 (celkově od tohoto roku nárůst o 8 procentních bodů), u ostatních možností se názory dotázaných statisticky významně neposunuly.

Při pohledu na jednotlivé sociodemografické skupiny obyvatel vidíme mezi příznivci posilování evropské integrace častěji mladé lidi s vysokoškolským vzděláním, dotázané, kteří svou životní úroveň označují jako dobrou, lidi spokojené se současnou politickou situací i se svým vlastním životem, ty, kdo důvěřují vládě, respondenty, kteří se na škále pravolevé politické orientace řadí směrem k pravici, potenciální voliče TOP 09 a především ty, kteří důvěřují EU, kteří si myslí, že projekt sjednocené Evropy má budoucnost a kteří i v dalších otázkách zastávají spíše proevropské postoje.

Pro oslabování evropské integrace se naopak častěji vyjadřovali muži, lidé starší 60 let, dotázaní se středním vzděláním bez maturity nebo vyučením, respondenti hodnotící svoji životní úroveň jako špatnou, důchodci, řemeslní dělníci, lidé nespokojení s politickou situací a se svým životem, lidé nedůvěřující vládě, ti, kdo se politicky řadí jednoznačně k levici, potenciální voliči KSČM nebo SPD, dotázaní, kteří nedůvěřují EU, ti, kteří si myslí, že by ČR neměla být členem EU, lidé skepticky pohlížející na budoucnost projektu sjednocené Evropy a ti, kteří obecně zastávají euroskeptická stanoviska.

² Znění otázky: „Měla by podle Vás Evropská unie do budoucna celkově posilovat nebo oslabovat svou integraci, případně by míra integrace měla zůstat stejná jako v současné době?“ Možnosti odpovědí: posilovat integraci/ míra integrace by měla zůstat stejná jako v současné době/ oslabovat integraci.

Graf 3. Posilování zapojení ČR v rámci EU do budoucna³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 19. 4. 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

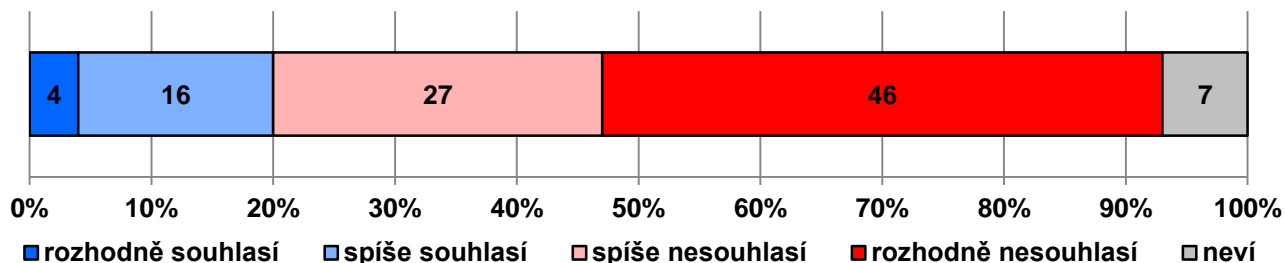
Názory české veřejnosti na míru budoucího zapojení ČR do Evropské unie, které shrnuje graf 3, jsou rozloženy lehce odlišně v porovnání s názory na budoucí integraci EU jako celku. Shoda panuje v tom, že necelá polovina (46 %) dotázaných je pro zachování stávající míry zapojení ČR do EU, podobně jako je tomu v případě budoucího směřování míry evropské integrace, a že jde o nejčastější postoj. Ovšem názory ve prospěch posílení, či naopak oslabení zapojení ČR v rámci EU jsou zde na rozdíl od postojů k míře integrace statisticky vyrovnané s podíly v úrovni jedné čtvrtiny dotázaných (22 % pro posílení a 25 % pro oslabení). Zbývajících 7 % oslovených nedokázalo odpovědět a zvolilo variantu „nevím“. V porovnání s předchozím šetřením z dubna 2017 se o 4 procentní body zvýšil podíl prostřední varianty, tedy že by zapojení ČR do EU mělo zůstat na stávající úrovni, na dosud nejvyšší podíl, u ostatních možností se názory veřejnosti statisticky významně nezměnily. I přes tento mírný nárůst ve prospěch stávající úrovně zapojení se aktuální názorové rozložení českých občanů nejvíce blíží právě loňskému šetření.

Pro posilování úrovně zapojení ČR v EU se ve zvýšené míře vyslovují mladí lidé do 29 let, vysokoškoláci, dotázaní s dobrou životní úrovní své domácnosti, lidé spokojení s politickou situací a se svým životem, ti, kdo důvěřují vládě, z hlediska politické orientace lidé hlásící se k pravému středu a pravici, potenciální voliči TOP 09, KDU-ČSL či Pirátů, lidé, kteří si myslí, že by ČR rozhodně měla zůstat v EU, kteří důvěřují EU a kteří obecně i v jiných otázkách vyjadřují spíše proevropské postoje.

Názor, že by se úroveň zapojení ČR v EU měla oslabovat, se častěji objevuje u lidí starších 60 let, středoškoláků bez maturity a vyučených, důchodců, dělníků a řemeslníků, u dotázaných, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako špatnou, nebo „ani dobrou, ani špatnou“, u lidí nespokojených se současnou politickou situací i nespokojených se svým životem, u dotázaných nedůvěřujících vládě, u respondentů radících se jednoznačně k levici, u voličů KSČM či SPD, a u lidí nedůvěřujících EU, domnívajících se, že ČR by neměla zůstat v EU, a vyjadřujících euroskeptické názory i v jiných otázkách. Dotázaní, kteří „spíše důvěřují“ Evropské unii a jsou „spíše“ pro to, aby ČR setrvala v EU, pak výrazně častěji vyjadřovali názor, že úroveň zapojení ČR by měla zůstat taková, jaká je v současnosti.

³ Znění otázky: „Měla by podle Vás Česká republika posilovat nebo oslabovat své zapojení v Evropské unii, případně by zapojení mělo zůstat stejné jako v současné době?“ Možnosti odpovědí: Posilovat své zapojení v EU/ míra zapojení ČR v EU by měla zůstat stejná jako v současné době/ oslabovat své zapojení v EU.

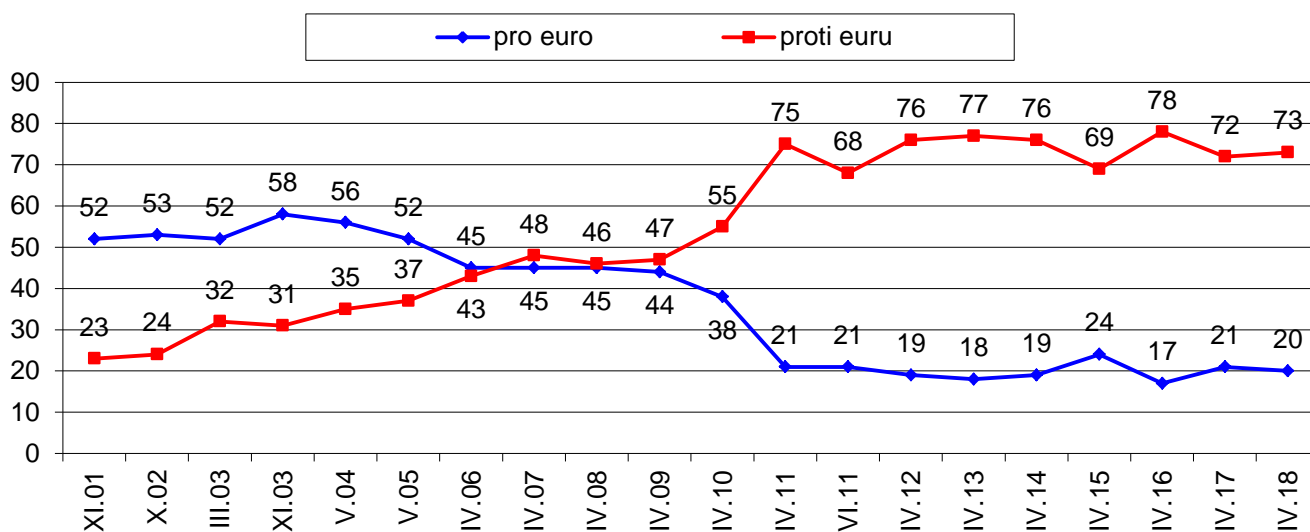
Graf 4: Názory na přijetí eura za měnu ČR⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 19. 4. 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazuje graf 4, v české společnosti stále přetrvává převážně odmítavý postoj k přijetí eura. V současné době necelé tři čtvrtiny (73 %) českých občanů s přijetím eura za měnu ČR nesouhlasí, přičemž téměř polovina (46 %) s tím „rozhodně nesouhlasí“ a více než čtvrtina (27 %) „spíše nesouhlasí“. Pro přijetí eura je nyní pětina (20 %) Čechů, v tom 4 % „rozhodně“ a 16 % „spíše“. Zbýlých 7 % dotázaných na otázku nemá utvořen názor a volí odpověď „nevím“.

Graf 5: Názory na přijetí eura za měnu ČR – vývoj v čase (v %)

Pozn.: „Pro euro“ tvoří součet odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, „proti euro“ tvoří součet odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V porovnání s předchozím šetřením z dubna 2017 nedošlo k žádným statisticky významným posunům v názorovém rozložení českých občanů, které se dále nejvíce podobá názorovému rozložení z let 2011 až 2014. V dlouhodobějším srovnání je pak zřejmé, že negativní postoj k euru poprvé výrazněji převážil v roce 2010, v letech 2001 až 2005 převažoval souhlas nad nesouhlasem a v letech 2006 až 2009 byly oba podíly zhruba vyrovnané. Od roku 2011 se nesouhlas se zavedením eura pohybuje okolo úrovně tří čtvrtin se dvěma dílčími poklesy na úroveň těsně pod 70 % (červen 2011 a duben 2015). Souhlas se pak od roku 2011 pohybuje okolo jedné pětiny a jen v roce 2015 se přiblížil k jedné čtvrtině.

⁴ Znění otázky: „Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, aby bylo za měnu ČR přijato euro?“ Možnosti odpovědí: rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, spíše nesouhlasíte.

Podpora eura klesá s rostoucím věkem. Se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a ekonomické situace v ČR, s rostoucí spokojeností s politickou situací, s rostoucí spokojeností s vlastním životem, s rostoucí důvěrou k EU a jejím institucím a se zlepšujícím se pohledem na budoucnost projektu jednotné Evropy, integraci EU a míru zapojení ČR v ní podpora zavedení eura naopak roste. Mezi zastánce eura patří statisticky významně častěji lidé do 29 let, vysokoškoláci, lidé hlásící se k pravému středu a pravici, voliči STAN a TOP 09 a respondenti důvěřující vládě. Naopak k odpůrcům eura se častěji řadí lidé se středním vzděláním bez maturity či vyučení, důchodci, lidé pracující v dělnických profesích a OSVČ, lidé hlásící se jednoznačně k levici, potenciální voliči ČSSD, KSČM, ANO nebo SPD a dotázaní, kteří nedůvěřují vládě.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. - 19. 4. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1115</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>231</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.179, PM.180, PM.181, PM.58</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm180514b</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. května 2018</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“.